

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 ft.

Félévre 4 "

Negyedévre 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Reformpárt.

Simonyi Iván és Istóczy Győző tudvalevőleg nem állanak egymással a legjobb viszonyban. Az egyik a teoria, a másik a tett embere, a mi alatt ez esetben azt értjük, hogy Simonyi Iván csak fecsegni szeret, Istóczy pedig a zsidók vagyónát elvenni szeretné. A rumi kerület képviselője nem készít haditerveket, nem tekint se előre se hátra, egyedüli jelszava »ki a zsidóval« és eszköze a kigyónyelvű bujtogatás. Simonyi ellenben szereti az experimentálást. Bujtogatni is bujtogat, de ezt egyedüli eszköznek nem tekinti. Most azon töri fejét, vajjon nem lenne-e czélszerű az antiszemita párt helyett reformpártot alapítani, mely ugyanazon »elvekből« indulna ki ugyan, és csak abban különböznék a régítől, hogy célja nem a zsidók kiűzése, hanem egyedül a »zsidó hatalom megtörése.«

A zsidó hatalom megtörése! Erre akar ő törekedni, ez a célja és e célra akar ő új pártot alapítani. Valóban nevetnünk kellene, ha ez lenne az első balgaság, mit a Grenzbote hóbortos szerkesztőjétől hallunk, de Simonyi ur már hozzászoktatott bennünket a döreségek minden felindulás nélkül való elviselésére.

Ha például valakinek eszébe jutna Simonyi ur férfias délczégsége ellen szövetkezni, hogy kevésbé veszedelmes legyen bizonyos hölgyekre, ez ép oly bölcs lenne, mint a »zsidók hatalma« elleni szövetkezés, mert ugy Simonyi ur szépsége mint a »zsidók hatalma« merő siméra, a mit csak beteg fantázia látni vél, de a mi tényleg nem létezik. Az a párt tehát, mely arra a célra alakult, hogy a »zsidók hatalmát« megtörje, egyszerűen csálni, ámitani akar, mert titokban más célokat kíván elérni, mint a minőket zászlajára tűz.

De nézzük most már mi indította Simonyi Iván urat arra, hogy ily furcsaságot kieszeljen. Lapja, a már említett Grenzbote e heti számaiban kapunk erre nézve valami felvilágosítást. Simonyi ugyanis azt fejtegeti, hogy vannak sokan, kik antiszemitizmusukat nyíltan bevallani restellik, de azért szívből kívánják az antiszemitizmus diadalát. Ezeknek a jó uraknak módot kell nyújtani, hogy nyíltan is csatlakozhassanak egy párthoz, mely »a zsidó tőke rombolásait« megfékezi és »a zsidó hatalmat megtöri.« Az alakítandó »reformpárt« pedig erre a legalkalmasabb lenne, mert tagjai a zsidókkal szemben hivatkozhatnának a

czim semlegességére és a zsidó sajtó, mely abban a feltevésben ringatná magát, hogy a »reformpárt« nem zsidó ellenes, az ügynek nem szentelne nagyobb figyelmet és így a párt akadály nélküli folytathatná működését és propaganda csinálásában nem bolygatná a zsidó sajtó mindenhová torkodó metelye.«

Milyen ravasz ur ez a Simonyi Iván! Valóságos rókafogással akar hiveket toborozni. Azt hiszi, hogy nem fognak átlátni szitáján és ezt a vakságot felakarja használni a közönség félrevezetésére. Igazán zseniális ötlet, méltó ahoz a nagy elméhez, melyről képzeli, hogy koponyájában honol. A kérdés tehát: sikerülni fog-e Simonyi Ivánnak ez a terve? Mi azt hisszük, hogy nem. Hiszük pedig azért, mert egy új párt alakításához nemcsak ravaszság, hanem elvek is kellenek. Már pedig, ha az antiszemita pártot a reformpárttól a czimnél egyéb semmi sem választaná el, akkor nem látjuk át, mire való az új pártalakulás.

Az a feltevés, melyből Simonyi ur kiindul, hogy t. i. vannak számosan, kik csak azért nem csatlakoznak az antiszemita párthoz, mert nem akarnak a zsidónak nyílt ellensége lenni, nem egyéb dőre feltevésnél, mely a közönség lelkületének és a politikai és társadalmi élet lükettetésének nem ismeréséből ered. Ha Simonyi előtt mindez új kapu nem lenne, akkor tudhatná, hogy azok az elemek, melyek az antiszemitizmusra hajlammal bírnak, többnyire kétségbeesett existenciák, kiknek tökéletesen mindegy akár nyílt akár titkos ellenségei a zsidónak. Mindegy nekik, mert tudják, hogy a zsidótól ők csak erőszakossággal vehetnek el valamit, tehát nem is igyekeznek eltitkolni antiszemita érzelmeiket, sőt érdekükben áll, minél nagyobb publicitást szerezni rablási szándékaiknak, hogy a kétes existenciák szövetségét biztosithassák maguknak.

De nem alakulhat át reformpárttá az antiszemita párt, mert a hamis czégér, mely alatt az új párt bujtogatni akarna, csak rövid ideig vezethetné félre a közönséget és a sajtót. A leálczázás után pedig az új párt megint csak ott volna a hol a mádi zsidó. Antiszemita pártnak hinák ismét és ismét csak gyűlhelye lenne a rablásra vágyó munkakerülésnek.

Simonyi Iván terve tehát dugába dől, mikor a megvalósításhoz az első lépést megteszi.

Jobb is lesz, ha úgy marad mint régen volt.

A ki antiszemita, legyen nyíltan az, hogy tudja a nemzet, a kormány, hogy kik azok az elemek, melyek a nagy válságok alatt a sarkaparó hiénák szerepére vállalkoznak. A ki ürügyet keres a fosztogatásra, mondja ki nyíltan, hogy antiszemita és ne akarja szépíteni a dolgot, holmi reformpárti czimsallangok vakító színével.

Dr. G.

Egy új könyv.*

Az Egyenlőség mult évi folyamában több cikk jelent meg, mely a zsidó iradalom népszerűsítésének kérdésével foglalkozott s különösen a zsidó hagyományokat tárgyaló litteraturának, a Talmudnak hozzáférhetővé tételét követelte a zsidó laikus és nemzsidó közönség számára. Az évek során felszaporodott a hittani szakmunkák száma anélkül, hogy a fentérintett kiváncsolságnak elég tétel volt volna. Pedig ismeretes dolog, hogy mai napság a zsidó katekizmusok s rituálék, a zsidók bibliai és biblia utáni korszakaival foglalkozó történeti tankönyvek igen jó hasznot hajtanak ugyan az iskolában, de az érettebb ifjuság és a nép izlését nem érintik és ha igen, azt ki nem elégítik.

Az előttünk fekvő mű tudunkkal első a magyar irodalomban, mely a fent kifejezett követelésnek akar eleget tenni. S már eleve is megjegyezzük, hogy kitett címének teljesen megfelel, mert valóban oktató, nevelő és mulattató elbeszéléseket nyújt az izraelita ifjuság és a nép számára.

A szerző a szakirodalom és a paedagogiai gyakorlat terén sokkal ismertebb egyéniség, semhogy jelen művének megítélésénél is ama dicséreteket kellene hangoztatni, melyekkel a kezdő őszinte törekvése találkozik, de melyeknek nem lehet célja oly férfiu munkásságával szemben, kinek ambíciója a maga elé tűzött cél elérésében, nem pedig dicsérő hymnusok zengetésében áll. S azért a legjobb dicséretnek tartjuk ezen műre nézve, hogyha

* „Oktató, nevelő-mulattató elbeszélések a Talmudból és Midrásból, valamint a zsidók történetéből. A serdültebb izr. ifjuság és a nép számára. I. rész. A hit- és erkölcstanban való oktatásnak támogatása céljából különböző kútforrások után összeállította Halász Nándor, iskola-igazgató. Budapest. Dobrowsky és Franke kiadása. 1886. Ára 40 krajczár.“

kiemeljük, mikép sikerült szerzőjének a zsidó társadalmi élet legszebb oldalait: az erkölcs tisztaságot és igazi emberszeretetet, a vallásosságot és haladási törekvést, a családi gyengédséget — egyszerű, de igaz vonásokban bemutatni.

A mű hosszabb elbeszélést nyújt »A hit hatalma« czimmel, melyben a nagy Hillél élettörténetét minden fázisaiban ismerjük meg, azon szenvedéseket, melyeket a szegény zsidó fiúnak el kellett viselnie, míg célját elérhette s magát a tudományokban kiképezvén, Izrael egyik büszkeségévé vált. Igazi korrajz, melyben a régi gondolkodás-módja, tudomány-szomja és az ennek kielégítésével járó nehézségek érdekesen vannak ecsetelve. A »Két testvér« czimű elbeszélésben egyikét azon számos eseteknek ismerjük meg, melyekben a megvetett zsidó fiu a gheftó nyomorából magas és irigyelt társadalmi állásra jut, valamint azon rugókat és kísértéseket, amelyek az ily férfiak jellem-szilárdságának tűzpróbáját képezik. — »A szülői szeretet hatalmát« a kilencedik elbeszélés szemlélteti, míg a reá következő s »A jogszerű örökös« czimű darabja a gyűjteménynek a talmudisták élesezüségéről tanuskodik. — »A három Mózes« czimű rajz pedig fölötté élvezetes leckét ad a modern zsidó Pistáknak, Pálokknak, Jánosoknak. — Ezen nagyobb részletek közé vannak elszórva a Talmudból és Midrásból vett kitünő példázatok, melyekben a régi bölcsesége, páratlan elmeéle, tiszta erkölcsi nézeteikkel kitünő harmóniában nyilatkozik. Nem képzelhető érdemesebb befejezése a munkának annál, melyet a szerző »Montefiore Mózes és Judith« cz. jellemrajzával nyújt.

Hogy mennyire elismert, hasznos munka az, melyet a szerző jelen művével végzett, mutatja Wertheim lovagnak, az osztrák zsidó felekezeti intézmények e kitünő pártfogójának a napokban közzétett felszólítása, melyben Ausztria szakembereit hasonló művek készítésére és terjesztésére buzdítja. — Az előttünk fekvő első rész csak kezdetét képezi egy füzetes vállalatnak, mely ha céljaiban csak némileg is megértetik, hivatva van az érettebb zsidó ifjuság körében a vallás és annak szentirodalma iránti közönyt, s mondjuk ki nyíltan, tájékozatlanságot is lassan-lassan elenyésztetni.

Semmi okunk kételkedni abban, hogy hazánkban is el fogjuk érni a mű nemes célját — hogyha a szakemberek is kötelességüknek fogják tartani a vállalat támogatását és terjesztését

TÁRCZA.

Tanulmányok.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

I.

A tulajdonságok összege képezi az ember jellemét, mely minden egyéni nagyság alapja, s melynél értékesebb tulajdon nem szereshető; az dicsőit és nemesit mindenféle helyzetben. Sem ősi czimerfával, sem kedvező anyagi helyzettel, sem hivatalos állással, sem pedig kiváló esz-telhettséggel vagy ékesszólással nem vivhatni ki oly általános közbecsülést, mint tiszta érzülettel, nemes elvekkel és jó szívvvel. Jellemes férfiak alkotják a társadalom lelkét, annak leghatalmasabb mozgató erőt. Az egyéni jellemtől függ a nemzeti erő, miveltség, szabadság, szóval minden előrehaladás. Ezért az élet legszebb feladata a tiszta jellemre való törekvés s a cél kivitelére szolgáló nemes eszközöknek a kutatása. Az ember a benne rejlő jellemző által felemelkedik, de ezen jellem nem örökölhető, hanem természeti külső behatások folytán magától fejlődik. Nincs oly előkelő vagy alsórendű, olyan gazdag vagy szegény ember, bármilyen hivatást is foglaljon el az életben, kitől a gondviselés megtagadta volna a maga legszebb áldását, a nemes szívet. Az igénytelen, semmit sem mondó külsőség tévutra vezeti azokat, kik e különböriték alatt a szívet nem képesek felfedezni, de a jólkü

ember minden körülmény közt is felismeri a jellem tisztán ragyogó vonásait, s a gazdag szívű embert mindenkor többre nézik, mint a szükkeblű gazdagot.

Amint egyéni jellemről lehet szó, épugy beszélhetünk egész népek jellemeiről. Az egyesek közös tulajdonságai képezik az összesség jellemét, s minden nemzetnek és népfajnak meg van a maga jellemző tulajdonsága. Más jellemzi az észak vidékének lakóit, más a délieket, más a hegyek közt fejlődő népeket s ismét más a síkságon élőket. Egészen elütő a vándorló népfaj jelleme, a nyugalmat és az egy helyen maradhatást élvezőktől. Az eskimó, zord éghajlat alatt nevelkedvén, a természet örökös egyhangúsága folytán kedvetlenné és komorrá válik. Az olasz, a természet szünet nélküli virulása s az enyhe lég hatása alatt áll, s majd vigkedélyü, majd pedig melanchóliában szenved. Az alpasek lakói bátrak, edzetek, kitar-tók, holott a nagy orosz síkságon élők legtöbbször fé-lénkek. Azonban nem csak egyedül az éghajlat, az illető állam földrajzi fekvésétől függ a nép jelleme, hanem nagy befolyással van arra az államszervezet épugy, mint az ország külviszonyai. Egészen más az oly nép jelleme, mely fölött folyton zsarnokok uralkodtak, s más mely jó-ságos királyok atyai uralmának örvendhetett. Az örökös háboruszkodásban felnevelkedett nép korántsem bir olyan tulajdonságokkal, mint a mely a béke áldásait élvezte. Igy az orosz, kinek szemei előtt folyton birtokainak terjesztése állt, emlékül, hogy ez eszközöket okkal-móddal

Magyar hitszónoklat.

Feldmann József az orsz. rabbi képző intézet hallgatója, mint lapunk egyik jelen volt barátja írja, főhő elsején magyar nyelven tartott ünnepi hitszónoklatot, mely alkalommal az intézet temploma megtelt hívekkel: Ott látták a tanári kart és számos notabilitást, az egyetemi hallgatók minden fakultása nagy számban képviselve volt, valamint számos kiállítási vendégek, kik a tehetséges rabbijelölt meghallgatása végett jöttek a templomba.

A szónok a bevezetésben a vallástalanságot ostorozta, és állítja, hogy korunk számos bajai a vallástalanságból erednek, mely már a zsidóság testébe is beharapódzott. És miután szép eloquentiával bizonyította a zsidó vallásból kisugárzó emberszeretetet, felhívja hiveit, hogy vallásunkhoz hiven ragaszkodjanak ezen szavakkal: Ha valaha, úgy korunkban, lobogtasd fennen a tiszta, eredeti, változhatatlan vallásnak zászlaját, melyen ősi betűkkel fel van írva a tiszta, önzetlen emberszeretet jelszava, hogy a faji, vallási, nemzeti harczokat, a türelmetlenséget és vakbuzgóságot az emberiség egéről, melyek mint vészhozó fergetegek fenyegetik a békeséget, és hogy e vallásból kisugárzó hit és erkölcs megvilágosítaná az anyag és érzékiség imádásában elhomályosodott szemeket. Ha valaha úgy bucsuzó századunkban van szükség a zsidóságra, mivel még a messze távolban van az örök béke, hogy mint békeszerető, irgalmas és kegyelmes nép átövezd és áthasd az egész emberiséget. Ezután még a reformátorokat, századunk bálványának, az élvezetnek szolgálatába szegődött prófétáknak tünteti fel, kik az évezredek által szentesített vallást lerombolni akarják anélkül, hogy akár ősi, vagy újabbkori tekintélyre támaszkodnának, megakarnák nyirbálni, és ezek követőkre csak azért találnak mivel simábbá, kényelmesebbé teszik az utat az élvezethez. A szónok ezután így folytatja:

Éljünk az emberek közt az emberekért, tettel és ténacsccsal működjünk felebarátaink üdve és jóléte érdekében. Ama 70 áldozat, melyet a sátoros ünnep alatt bemutatnak. Óseinek a jeruzsalmi szenthelyben, ama 70 nemzet boldogsága, békesége, jóléte és üdveért lett bemutatva, mely alatt régi felfogás szerint az összes emberiség értendő.

Irgalmasak és kegyelmesek legyünk minden ember

megválasztotta volna, jellemzi kegyetlensége és alattomosága; az amerikai, kinek sokat kellett küzdeni szabadságáért, jellemzi hidegvérúsége; a mexikói indiánust, ki a polgári és vallási despotizmus alatt annyi ideig nyögött, jellemzi makacssága; holott a békében élő és belviszályok által nem háborgatott nemzeteket, mint a németet szelidsége, a francziát udvariassága s a magyart önzetlen vendégszeretete jellemzi.

Minden nemzetnek és népfajnak meg van a maga sajátlagos tulajdonsága, s ha ezeket vagy azoknak egyes társadalmi osztályait jellemezni akarjuk, nem kell mást tennünk, mint egy személyt felruházni mind-ama tulajdonságokkal, melyek az összességet különösen jellemzik. Így keletkezik a típus. A típusnak hűnek kell lenni, hogy azonnal felismerjük benne azon osztályt, melyet képvisel, s a kort, melyben szerepel. Mert igen furcsa lenne, ha a cigányt akarnánk jellemezni és szerepeltetnénk egy deákot, vagy ha az ötven év előtti prókátorokat akarnánk megismertetni és egy jelenkor ügyvédet mutatnánk be. Változik a népek jelleme minden korszakban, s így változik azoknak típusa is, melyben az illető nép majd jó, majd rossz színben van feltüntetve, a szerint, hogy a körülmények és a korbéli viszonyok miképp hatottak annak lelkiületére, miképp fejlődtek elvei, nézetei, modora vagy egyáltalában egész jelleme. Tehát mindenkor a körülményekből folyólag kell azoknak jellemét tárgyalnunk. Mert találkozunk a világtörténet folyamán oly népekkel, melyek

íránt, még ha ellenségünk is, mivel mind ugyan egy Isten teremtményei, ugyan azon világ atyának gyermekei. Ha éhezik, a ki téged gyűlöl, adj neki enni kenyeret, ha szomjazik adj neki inni vizet és az Isten megjutalmazza tetteidet“ — mondja a szentírás.

De szeretett testvéreim! Az irgalmasság, az engedékenység a félrevonulás csak bizonyos fokáig és határáig magasztos tulajdonság. Hogy mások iránt irgalmas és kegyelmes légy, hogy mások érdeke sziveden feküdjék, az még nem azt jelenti, hogy önérdelkeid feláldozd, elhanyagold. »Engedd, hogy felebarátod megélhessen körödben,« mihez bölcseink megjegyzik, előbb gondoskodjál a ten fentartásodról, azután felebarátod jólétéről, mert ha te nem gondoskodik magadról, ki más gondoskodik rólad.

Ha tehát azzal akarnánk irgalmasak, kegyelmesek lenni ellenségünkkel szemben, hogy jogainkat feláldoznók hogy az ellenség torkába, ragadozó karma közé oda vetnők magunkat, ez nem volna többé irgalom, kegyelem, ez önfeladás, gyávaság, ez nem erény, sem jótulajdonság, hanem megbélyegzés örökre, mely ha bukáshoz vezet még részvétre sem találsz. Védd magadat és akkor mások is védenek. Kegyelem, irgalom a meghódolt ellenséget illeti, a szemben álló ellenséggel harcolj bátran, még a dicsőséges veszteség is jobb a gyáva győzelemnél.

Ne maradjunk gyáva tétlenségben, rendezzük belügyeinket, tömörüljünk egy testté, hogy egyesült erővel léphessünk a táborozó ellenséggel szembe, szedjük össze forgácsainkat, mivel nemcsak pártokra vagyunk szakítva, hanem szétvagyunk forgácsolva, a hány község a hány egyén annyi párt. Döntsük le a válaszfalakat testvér és testvér között, melyeket nem elv, hanem csak makacsság tart még fen, mivel nagy szervezett ellenséggel állunk szemben. Nem gyöngé hanem erős, nem egy helyen hanem hazánk különböző helyein táboroz ellenségünk, nem csak megrontásunkra, nem csak véres verejtéssel szerzett vagyonunkra, hanem életünkre áhítozik.

„A 8-dik nap zárünnep legyen szombatokra“ Miután eléggé ismeretes azok előtt, kik elismerni akarják, hogy ünnepünk 7 napját mely az emberi élet 70 évét jelképezi az emberiség érdekeinek, a közjónak szenteljük, szenteljünk már egy napot a mi javunknak a mi érdekeinknek is! Hatalmas államok szervezkednek, hatalmas királyok őrt állanak az odukbán bujkáló ellenséggel szemben, és mi a gyöngék az elszórtak az elhagyottak, milyen állást fog-

csecsemő korokban még a barbarizmus jellegét viselték magukon s folyton előrehaladva végre a legkulturálisabb államok közt foglaltak helyet; ilyenek a magyarok, németek, stb. Találkozunk ismét olyanokkal is, melyek az őskorban a világhatalmakat képezték, melyek a legrendezettebb viszonyokkal bírtak, de azután a nagyobb erő által elnyomatva tönkre jutottak s ma már részint szétszórva más népek közt, részint még mindig saját országukban látjuk őket, de megtörve, megfosztva régi dicsőségüktől; ilyenek a görögök, a rómaiak és különösen a zsidók. Feladatunk lévén ez utóbbiakkal foglalkozni, nézzük azokat közelebbről.

A zsidókat nemzeti önállóságuk idejében leginkább a hatalom érvényesítésében nyilatkozó kiméletesség, gyöngéd elnézés és szives jóság jellemezte, melyek a valódi jellem csalhatatlan próbakövei. A zsidó népnek akkor nagy fiai voltak, kiknek nagysága tiszta és erős jellemre épült; a nép méltó dicsekvéssel tekintett ezekre, kik fejökre hagyták tenni a töviskoszorút még akkor is, midőn azt elkerülhették volna, s ezeknek jelleméből örökölte a nemzet a nemes erkölcsi büszkeséget, mely alapja volt azon erős törekvésnek, hozzájuk hasonló lenni.

Később azonban miután nemzeti önállóságát elveszté és szétszórva a nemzetek közt keresett menedéket, népek eiőitélete, gyűlölete és üldözése ellenében kellett harcolnia és e harczban a zsidó nép eredeti tulajdonságai át idomultak.

lalunk el a nyíltan szemünkben, sőt a törvényhozás szent csarnokaiban irtó háborút izenő ellenséggel szemben?

Az egyik rész csodákban hisz ezeket várja, hogy bekövetkezzenek. Ők könnyelműen gyógyítják a szakadás által ránk halmozódó sebeket, ott vannak a csodákat művelő szentjeik, milyeneket különben a zsidó vallás nem ismer és nem ismert soha, ezekben bíznak, ezek a négy fal között elzárkozva leimádják részökre a békét, azonban feledik, hogy a belbéke hiányában a külbéke is távol marad. Ezen részről különben az egyesülés a szervezkedés kezdeményezését ne is várjuk soha.

A másik rész pedig bizik a felvilágosodott korban, a nemes, önzetlen emberekben; de észszerű következetesség-e másokra számítani, hogy védjék érdekeinket, mikor mi magunk tétlenek vagyunk, sőt ellenségeskedünk. Az egyenlenség, a pártokra szakadás mimagunkat ellenséges táborokra oszt, távol él egyik a másiktól, és akkor barátaink ne idegenkednének tőlünk. A vérrokonokat nem vallási elvek, hanem önző célok önértékek választják el egymástól. annyira, hogy nem is törődnek már egymással, hogy ne felejtkezzenek meg rólunk azok, kik velünk csak ismeretségben vannak?

Legyünk tehát védelmezői ügyünknek mi magunk egyesült erővel, kitartással, hogy megvédhessük ama vallásnak szentségét és sértetlenségét, melyet őseinknek, atyáinknak Isten adott, és mely élet forrásunkat képezte az egyiptomi kivonulás ideje óta egészen a mai napig és akkor a nemesen érző igazságot szerető emberek is ügyvivőink lesznek. Isten segítségével pedig — ki csak a tevékenységet és egyetértést áldja, kísérni fog bennünket minden utainkon.

Az „Egyenlőség“

előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8 frt.
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker., hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

A hadi, illetve védelmi állapot állandósága, valamint az a mély megvetés, mivel a zsidó találkozott a kizárás és elszigeteltség, melyre elkarhoztattak új zsidó népjellemet teremtett.

Az önhietség, türelmetlenség, féltékenység, bizalmatlanság, óvatosság és kitartás s a vagyonszerzési vágy sokkal nagyobb mérvű lett náluk mint más népfajoknál, azonban mindez nem a természet, hanem a társadalmi viszonyok következményei. Hogy a zsidó fél, egyedül abban leli magyarázatát, hogy mióta nemzeti önállóságukat elvesztették, tehát már körülbelül kétezer év óta, sem harcias életet, sem pedig oly foglalkozást nem vittek soha, mely a bátorságot előmozdította volna. A zsidó bizalmatlan és tartózkodó? Hat ki viselhetnék vonzalommal olyanok iránt, kik ha éppen nem öklöznek is, de minduntalan önbecsületünket sértegetik, s minden örömük abban tellik, ha főlényüket sértő kifejezésekkel éreztetik? A zsidók ovatosságát és kitartását leginkább a kereskedői felfogás és a kisebbség törvényéből, nagyobb és hatalmasabb népekhez viszonyítva, érthetni. Ami pedig a vagyonszerzési vágyat illeti, a zsidó vagyonában a becsületet is találja, mert azt tartja, hogy vagyon nélkül semmibe se veszik. Innét van, hogy a zsidó vagyonával kérkedik, hogy az is, kinek nincsen vagyona, gyakran úgy tünteti fel magát, mintha lenne.

HIREK.

— **Megoldás.** A következő sorokat vettük: Tekintetes szerkesztőség! Az a kérdés, vajjon mi történik az irodákkal, és hogy vajjon meddig fogja a magyar zsidóság azt a törvénytelen állapotot tűrni, melyen az izr. központi iroda áll, nem sokára megoldást nyer. Mint biztos forrásból értesültem, több országgyűlési képviselő a törvényhozásban felveti e kérdést és interpelláció tárgyává teszi azt. Miután a zsidó felekezeti képviselők közül egy sem vállalkozik az interpellációra, — valószínűleg azért, mert kivétel nélkül kormánypártiak, a kormánynak ez interpellációval kellemetlenséget szerezni nem akarnak — ellenzéki képviselők fogják kezükbe venni az ügyet és már legközelebb — a delegáció ülése után — beadják a kérdéses interpellációt. Már a múlt ülés alatt is szó volt arról, hogy ez a kérdés az ellenzék részéről fog felvetetni, de az illető képviselők az interpellációt időszerűnek nem tartották. Most azonban megszűntek azon akadályok, melyek még a múlt évben fenállottak és bizton várható, hogy a legközelebbi hetekben a magyar zsidóság felvilágosítást fog nyerni azon állapotokról, melyeket eddig a titokzatosság leple takart és a melyek eredete abban a közönyben keresendő, melyet a magyar zsidóság felekezeti ügyei iránt tanusit. Reméljük, hogy Trefort ur, a ki szintén tudja, hogy a központi iroda mily haszontalan egy intézmény, sietni fog a méltányosság és jog értelmében megoldani a kérdést. Trefort ur szemében egyébiránt régi szálla a központi iroda, magán körökben már gyakran nyilatkozott is ellene, de hozzá tevé mindenkor, hogy nem tudja mit csináljon vele, miután a vezérlő egyének folyton lamentálnak és kérik, hogy hagyja meg nekik tovább is a címet, a dicsőséget és a jövedelmet. Reméljük, hogy Trefort ur ezentul nem fogja figyelemre méltatni egyesek kunyorlásait, mikor egy egész felekezet érdekei ezen egyének önértékeivel homlokegyenest ellenkeznek. —m.

— **Hitszónoklatok és Beszédek.** Irta Dr. Neumann Ede nagykanizsai főrabbi I. kötet, 1886. Nagykanizsa, Vajdits József kiadása. Dr. Neumann Ede igen hálás munkát végzett, midőn lehetővé tette, hogy hivei által annyira dicsért hitszónoklatai és alkalmi beszédei szélesebb körben is ismeretesebbé legyenek. Fassel utódjától méltán várhat a világ alaposan átgondolt, eszmékben gazdag és formailag tökéletes művet és örömmel konstatáljuk, hogy mindezen várakozások a bírálatunk tárgyát képező könyvben igazolva jelentkeznek. Jóllehet a beszéd egyik kiváló ékét és hatásának egyik nagybecsü biztosítékát éppen az élő szó és az előadás lelkesítő melege képezi: mindazonáltal ezen nyomtatásban előttünk fekvő beszédek is elég élénk képét nyújtják a hallgatóságra gyakorolt hatásnak. A mű tizenhat szónoklatot tartalmaz, melyeknek mindegyike megérdemelné, hogy vele behatóbban foglalkozzunk, hogy az azokban kifejezett gondolatok kellő világításba helyeztessenek és minél szélesebb körben elterjesztessenek. Mindnyáján emlékezünk a nagyszerű sikerre, melyet a fiatal rabbi jelölt »Izrael útja« című beszédével Nagy Kanizsán aratott, a melynek közvetlen következménye a szónoknak ottani főrabbiává való megválasztása volt. E beszédnek méltó társai a műben foglalt többi szónoklatok is. A tudós főrabbi elmélkedései a szabadságról, a vallásról, Izrael missiójáról, a különböző ünnepek jelentőségéről, stb. — mindmegannyi példányai az ékesszólásnak. Költői nyelvezet, virágos és mégis egyszerű irály, találó hasonlatok, a tételek szerencsés megválasztása, valamint a szigoruan

keresztülvitt szónoki elrendezés adják meg a mű tartalmának külső értékét. Megvagyunk győződve, hogy e szónoklatok úgy a szakértő mint a laikus művelt közönség által nagy élvezettel és haszonnal fognak olvastatni. Kívánjuk, hogy a magyar orsz. rabbiképző intézet növendékei ép oly sikert arassanak pályájukon mint Dr. Neumann Ede, aki ez intézetnek első végzett növendéke.

— **Sz. urnak.** Betekintést nyervén a levélbe, melyet e lap szerkesztőjéhez intézett, nem tartom feladatommak annak egyes állításait czáfolgatni, mert falra borsót hányni nem tartozik éppen a legokosabb dologhoz. Egyszer már elmondtam nézeteimet, melyeket most is egész terjedelemben fentartok. Ha Sz. ur más véleményt táplál, akkor valóban irigylendő, mert legalább nem bosszantja őt bizonyos dolgok tudata. Még csak azt az egyet akarom kiemelni, hogy a központi iroda pénzzel nem rendelkezik, Simon a titkár huz ugyan fizetést, ami azonban neki magának kell. Az irodától pénzsegélyt kívánni csak antiszemitanak juthat eszébe, a ki azt hiszi, hogy isten tudja minő „kagilisztikus kincsek“ állanak ez iroda rendelkezésére. Ismételjük, hogy az irodának pénze nincs, és hogy az iskolaalap pénzéből tartatik fen, abból az iskolaalapból, melyet a kultusministerium kezel. Ezt ön ugylátszik nem tudta. S miután a nemtudás ellen hiába való a polemia, én is ezennel zárom soraimat, maradván a t. szerkesztő urnak. — m.

— **Ujpesten** e héten rakták le az építendő zsidó izr. templom alapkövét, mely alkalommal ünnepélyes beszédedeket tartottak a község érdemes birája és a református pap. Mi rendkívül örvendetes jelenségnek tartjuk ezt magának a községnek fejlődése érdekében, mert a két keresztény férfinak ily alkalommal való közeledése mindenestre nagy hatást kelt a község többi lakóira is, kiknek kedélyeit már évek óta mételezi az antiszemita bujtozás. Ujpest békéjét antiszemita sihederek egy időben végre egészen megzavarták és most úgy látszik, hogy a régi rend és a lakosság közti egyetértés helyre állt. A két szép beszéd, melyet az alapkő letelésénél elmondtak, egy szebb jövő zálogaként tekinthető, melytől Ujpest községének fejlődése és lakóinak boldogulása függ.

L.—t.

— **Ritter Mózes** és nejét valamint **Stochlinszky** szolgát a krakói esküdtszék ismét halálra ítélte. E szerencsétlen emberek most már harmadszor hallják kihirdetni halálos ítéletüket és azt hisszük, hogy azért még most sem ért véget az ügy. A vádlottak védője ez alkalommal is felebbezett az ítélet ellen és a bécsi legfőbb törvényszék, mely e halálos ítéletet eddig már kétszer megsemmisíté, bizonyára most is látja ugyanazokat az indokokat fenforogni, a melyek már kétszer indították az ítélet visszautasítására. Kétséges csak az, vajjon negyedszer is a galicziai esküdtek előtt engedik e letárgyalni az ügyet, miután tudvalevőleg a galicziai középosztály az antiszemita ördögtől át van szaturálva és az antiszemita sajtó jelszavai után indul mindenben.

— **Dr. Robin Károly**, ki Párisban e napokban elhunyt, nemcsak hírneves orvos, hanem kiváló kutató tudós és az akadémia tagja is volt. Robin már tanuló korában kitűnt ritka képességei és ernyedetlen szorgalma által. Tudórrá avattatván, csakhamar egyike lett a párisi orvosi kar kitűnőségeinek; különösen elismeréssel találkoztak az orvosi tudomány előbbvitelére irányzott buvárlatai. Ő volt az első egyike, aki a górcső alkalmazását a boncztanban általánosan elterjesztette. A szövettan ujon-

nan alapított tanszékére ennél fogva őt nevezték ki tanárrul a párisi orvosi egyetemnél, később pedig az akadémia tagjává választották. Dr. Robin a szabad gondolkozók közé tartozott, s ennek folytán egy ízben kitörülték nevét az esküdtek lajstomából, mivel kerületének békebirája azt állította róla, hogy istentagadó. E kizáratás zajos jeleneteket idézett elő az egyetem polgársága részéről és heves tiltakozást a köztársasági lapokban. A köztársasági párt szenátorra jelölve őt ki, a konzervatív pártok heves küzdelmet folytattak megválasztása ellen, materialistának és a vallás ellenségének nevezve őt. E támadásokra adott válaszában azt mondta, hogy egész életén át a tudomány épületének felemelésén dolgozott és nem volt ideje foglalkozni a vallás lerombolásával. A szenatusban a republikánus balpárt soraiban foglalt helyet. Dr. Robin Károly zsidó születésű volt.

— **A német schulverein.** Több oldalról vett értesítés alapján bátran állithatjuk, hogy a német schulverein, mely hazánkban is érezteti áldástalan létezését, az antiszemitizmus egyik tanyája. Figyelmeztetjük erre olvasóinkat, hogy ez egylet működését erejükből telhetőleg elenyűsítsék és tartózkodjanak bármit is tenni, a mi a német schulverein érdekeit előmozdithatná.

— **Horndockon** (Minske) nemrég agyonütöttek egy ottani zsidó családot, mert a község popéja azt állította, hogy a nagy szárazság előidézője a zsidó, ki istenéhez imádkozott, hogy az esőt a vidékről távol tartsa. A mi antiszemitáink is képesek lennének ilyen gyalázatos ráfogás kieszelésére, csak hogy nálunk a nép ezt a mesét még a popének sem hinné el.

— **Liberalizmus.** Innsbruck városa nagyszerű ajánlatot kapott. Egy Bécsben élő tiroli, a ki egy biztosító intézet főfelügyelője, késznek nyilatkozott 350,000 frtot adni egy flu-árvaház alapítására s esetleg 150,000 frtot ennek megfelelő épület költségeire, ha a létesítendő intézet jövőjét előre is bizonyos föltételekhez kötheti. Azt kívánja, hogy a fölveendő árvák az irgalmas nénék gondjaira bizassanak s az intézet fölötti felügyelet három lelkészre ruháztassék. S e föltételek miatt a város vonakodik elfogadni a félmillió ajándékot. Azt mondja, tartani lehet, hogy az alapító föltételei az intézet szabad fejlődésében gátot képezhetnének.

— **Beszámoló.** Szilágy-Csehiben e napokban igen melegen fogadták dr. **Neményi Ambrus** képviselőt, ki beszámolás végett utazott oda. Fáklyás-zenét rendeztek tiszteletére, aztán társas vacsora volt, másnap pedig nagy közönség gyűlt össze a beszámoló meghallgatására. Ott volt Baranyi Ágoston főispán és Szikszay Lajos alispán is. Dr. Neményi Ambrus hosszabban fejtegeté a napi kérdéseket s különösen az ott nagy helyi-érdekű román izgatást. Beszédét zajos éljenzés kísérte. Délben hatvan terítékű bankett volt, a megye kitűnőségeinek részvételével.

— **Halálozás** Brachfeld Jakab pestmegyei és bihari földbirtokos e héten Budapesten meghalt. Tagja volt Pestmegye törvényhatósági bizottságának, buzgón részt vett a közügyekben s nemcsak mint jó gazda tűnt ki, hanem mint kiváló jellemű, jótékony férfiú. A községekben, melyekben befolyása volt, egyleteket szervezett, hogy a kisgazdák olcsó hitelt kapjanak s az uzsorások kezeiből szabaduljanak. Ajánljuk e férfiú életfolyását azok figyelmébe, kik azt állítják, hogy az uzsora kizárólag zsidó foglalkozás.

Kiállításí Sorsjegy á 1 frt

11 sorsjegy 10 frt

Még csak ezen hóban

Főnyeremény **KÉSZPÉNZBEN**

100.000 forint

Továbbá 20.000 frt 10.000 frt 5000 frt 6 Ft. stb. 4000 nyerm.

Kiállításí sorsjáték-kezelősége Budapest, Andrássy-út 43. szám.